Riau Adaları ve sınır ötesi bölgeler

Dr Alexander Ressos, TEP
Attorney-at-Law (Switzerland and Germany),
Solicitor (England & Wales and Hong Kong)
Of Counsel, KGP Legal LLC
alexander.ressos@kgplegal.com.sg
www.ressos.com.sg

Batam Otoritesi'nden büyüme üçgenine

Riau Adaları, Singapur Boğazı'nın karşı yakasında, Singapur'un 6 ila 20 kilometre güneyinde yer alır. A. Kısım'da gösterildiği gibi, on dokuzuncu yüzyılda Singapur ile aynı sultanlığa aittiler ve Singapur'un gambir ve biber plantasyonlarını besliyorlardı. Batam'ın modern gelişimi, adayı bir kalkınma otoritesine bağlı sanayi bölgesi olarak belirleyen 1973 tarihli 41 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile başladı. Bu otorite daha sonra BP Batam adını aldı. İlan edilen hedef, Batam'ı Singapur'un Endonezya versiyonuna dönüştürmekti.[1]

Belirleyici adım Singapur'dan geldi. 1989'da Başbakan Yardımcısı Goh Chok Tong, Singapur, Johor ve Riau Adaları'nı birbirine bağlayan ve SIJORI kısaltmasıyla bilinen bir büyüme üçgeni önerisini kamuoyuna açıkladı. Fikir basitti. Singapur'un sermayesi, yönetim bilgisi, altyapısı ve dünya pazarlarına erişimi vardı, ancak arazisi ve işgücü yetersizdi. Johor ve Riau'nun arazisi ve işgücü vardı, ama diğer faktörlerden yoksundular. 17 Aralık 1994'te Lee Hsien Loong, Rafidah Aziz ve Hartono tarafından imzalanan bir Mutabakat Zaptı, bu oluşumu Endonezya-Malezya-Singapur Büyüme Üçgeni olarak resmîleştirdi.[2]

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

Serbest ticaret bölgesi ve özel ekonomik bölge çerçevesi

Batam'ın hukuki çerçevesi birkaç kez yeniden kuruldu. Haziran 2006'da iki hükümet bir çerçeve üzerinde anlaştı. Buna göre Batam ile Bintan ve Karimun'un bazı kısımları Singapur'a bağlı bir özel ekonomik bölge hâline geldi. Batam ile Singapur arasında taşınan mallar üzerindeki gümrük vergileri ve katma değer vergileri kaldırıldı. Ardından serbest ticaret bölgelerine ilişkin 2007 tarihli 44 sayılı Kanun, Batam'ın yetmiş yıllığına serbest ticaret bölgesi olmasının dayanağını oluşturdu. 2016'da 8 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, bölgenin gözetimini Cakarta'daki Ekonomik İşlerden Sorumlu Koordinatör Bakanlığın ofisine devretti.[3] Sık değişiklikler, adayı ve gelirlerini kimin kontrol edeceği konusunda Cakarta, il yönetimi ve yerel otorite arasında tekrar eden bir gerilimi yansıtır.

Sanayi parkları, tersaneler ve veri merkezleri

Batam, Singapur'un sanayi eki hâline geldi. İlk büyük sanayi sitesi Batamindo Industrial Park, 1990'da Singapur'un devlet bağlantılı şirketleri ile Endonezya'nın en büyük holdinglerinden Salim grubu arasında bir ortak girişim olarak açıldı.[4] Elektronik montajı ve gemi inşası başlıca sektörler oldu.[5] Kentin nüfusu 1970'lerin başındaki birkaç binden 2020 nüfus sayımında 1.196.396'ya yükseldi. 2025 yılı ortası için resmî tahmin 1.296.960'tır.[6]

Singapur baskın yatırımcı olmayı sürdürüyor. 2023'ün ilk yarısında Batam'daki yabancı yatırım 1,2 milyar ABD dolarına ulaştı ve bunun çoğu Singapur'dan geldi. Yurt içi yatırım ise 168 milyon ABD dolarında kaldı. Son yatırım dalgası dijital altyapıyla ilgilidir. Veri merkezleri, Singapur'da kıt olan arazi ve enerjiye ve Singapur ağına hızlı bağlantılara ihtiyaç duyar. Temmuz 2026'da Batam'daki Nongsa Digital Park'ı Changi'ye bağlayan 50 kilometrelik bir denizaltı kablosu tamamlandı. Haziran 2026'da bir Avustralya şirketi, Batam'da yapay zekâya yönelik 360 megavatlık bir kampüs planını duyurdu. Kampüsün 2027'nin ilk çeyreğinde faaliyete geçmesi planlanıyor.[7] Bu tür projelerin proje kredileri, altyapı fonları ve özel kredi yoluyla finansmanı büyük ölçüde Singapur'da düzenlenir.

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

Boğazın iki yakası arasında enerji

Enerji, iş birliğinin bir başka alanı hâline geldi. Singapur, 2035'e kadar 6 gigavata kadar düşük karbonlu elektrik ithal etmeyi planlıyor. Bu miktar o yılki ihtiyacının yaklaşık yüzde 30'unu karşılayabilir. Arazisi ve güneş enerjisi potansiyeliyle Riau Adaları doğal bir kaynaktır. Enerji Piyasası Otoritesi (EMA) ithalat denemeleri yürüttü. Bunlar arasında Malezya Yarımadası'ndan 100 megavatlık ithalat ve Batam yakınlarındaki Pulau Bulan'da bulunan bir güneş enerjisi santralinden 100 megavat eşdeğerinde tedarik yer aldı.[8] Riau Adaları'ndaki batarya depolamalı büyük güneş enerjisi projelerinin her biri birkaç milyar dolarlık sermaye gerektirir. Bu projeler, K.II. Bölüm'de ele alınan proje finansmanı ve yeşil tahviller için bir piyasa yaratır. Aynı zamanda Singapur'un enerji güvenliğini kısmen Endonezya'nın izinlerine ve siyasetine bağımlı kılar.

2022 anlaşmaları

Onlarca yıl boyunca iki konu ilişkiyi gölgeledi: bir suçluların iadesi anlaşmasının yokluğu ve Riau Adaları üzerindeki hava sahasının yönetimi. Bali'deki Tampaksiring'de 27 Nisan 2007'de bir suçluların iadesi anlaşması imzalanmıştı, ancak iki taraf da anlaşmayı onaylamadı. Onay, Endonezya parlamentosunun kabul etmeyi reddettiği bir savunma iş birliği anlaşmasına bağlanmıştı.[9] Endonezyalı eleştirmenler, Singapur'u uzun süre 1997–1998 bankacılık krizinden kaçan borçlular için bir sığınak olarak nitelendirdi. Singapur bu suçlamayı reddetti.

Çıkmaz, Bintan'daki Liderler Zirvesi'nde (Leaders' Retreat) sona erdi. 25 Ocak 2022'de iki hükümet yeni bir suçluların iadesi anlaşması, uçuş bilgi bölgelerinin yeniden düzenlenmesine ilişkin bir anlaşma ve yenilenmiş bir savunma iş birliği anlaşması imzaladı. Suçluların iadesi anlaşması yolsuzluk, kara para aklama, rüşvet, bankacılık suçları ve terörün finansmanı dahil 31 suç türünü kapsar. Anlaşma, on sekiz yıl öncesine kadar işlenmiş suçlara geriye dönük olarak uygulanır. Üç anlaşma 21 Mart 2024'te birlikte yürürlüğe girdi.[10] Anlaşma, finans merkezinin omzundan uzun süredir taşıdığı bir itibar yükünü kaldırdı. Bir zamanlar Singapur'a taşınarak kovuşturmadan kurtulmayı uman Endonezyalı müşterilerin hesaplarını da değiştirdi.

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

Notlar

1. Wikipedia, “Batam” (erişim tarihi: Kasım 2026): Batam, Singapur’un güney kıyısının yaklaşık 20 km açığında ve Singapur Boğazı’nın karşı yakasında Singapur’a en az 6 km uzaklıkta yer alır; Wikipedia, “Batam” (erişim tarihi: Kasım 2026): 41/1973 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi Batam’ı, daha sonra BP Batam’a dönüşen bir kalkınma otoritesinin desteklediği bir sanayi bölgesi yaptı; ilk hedef Batam’ı “the Indonesian version of Singapore” hâline getirmekti. ↩
2. Wikipedia, “Indonesia–Malaysia–Singapore Growth Triangle” (erişim tarihi: Kasım 2026): ilk kez 1989’da Başbakan Yardımcısı Goh Chok Tong tarafından kamuoyuna duyuruldu; Mutabakat Zaptı 17 Aralık 1994’te Lee Hsien Loong (Singapur), Rafidah Aziz (Malezya) ve Hartono (Endonezya) tarafından imzalandı. ↩
3. Wikipedia, “Batam” (erişim tarihi: Kasım 2026): Haziran 2006 tarihli bir çerçeve Batam’ı, Bintan’ın ve Karimun’un bazı kısımlarını Singapur ile birlikte bir özel ekonomik bölgenin parçası yaptı ve Batam ile Singapur arasında taşınan mallar üzerindeki gümrük vergilerini ve katma değer vergilerini kaldırdı; 44 sayılı Kanun (2007) Batam’ı 70 yıllığına serbest ticaret bölgesi olarak belirledi; Wikipedia, “Batam” (erişim tarihi: Kasım 2026): 8/2016 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi sanayi kompleksinin gözetimini Riau Adaları valisinden Ekonomik İşlerden Sorumlu Koordinatör Bakanlığın ofisine devretti. ↩
4. Batamindo Industrial Park’ın 1990’da Singapur tarafında Singapore Technologies ve Jurong Environmental Engineering, Endonezya tarafında Salim grubu arasında bir ortak girişim olarak kurulması için bkz. Sembcorp ve Batamindo kurumsal tarihçeleri. ↩
5. Wikipedia, “Batam” (erişim tarihi: Kasım 2026): gemi inşası ve elektronik imalatı adanın başlıca sektörleridir. ↩
6. Wikipedia, “Batam” (erişim tarihi: Kasım 2026): 2020 nüfus sayımı 1.196.396; 2025 ortası resmî tahmini 1.296.960. ↩

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

7. Wikipedia, “Batam” (erişim tarihi: Kasım 2026): 2023’ün ilk yarısında yabancı yatırım 1,2 milyar ABD dolarına, yurt içi yatırım 168 milyon ABD dolarına ulaştı; yabancı yatırımın çoğu Singapur’dan geldi; Wikipedia, “Batam” (erişim tarihi: Kasım 2026): Nongsa Digital Park’ı Changi’ye bağlayan 50 km’lik Nongsa–Changi Kablosu Temmuz 2026’da tamamlandı, tam faaliyete geçişi Eylül 2026’ya planlandı; Haziran 2026’da Firmus Technologies, DayOne ile birlikte Batam’da 360 MW’lık bir yapay zekâ kampüsü planını duyurdu, faaliyete geçişi 2027’nin ilk çeyreğine planlandı. ↩

8. Wikipedia, “Energy in Singapore” (erişim tarihi: Kasım 2026): Singapur, 2035’e kadar 6 GW’a kadar düşük karbonlu elektrik ithal etmeyi planlıyor. Bu, 2035 enerji ihtiyacının yaklaşık yüzde 30’una karşılık gelir; hedef 4 GW’tan yükseltildi; Wikipedia, “Energy in Singapore” (erişim tarihi: Kasım 2026): EMA, Malezya Yarımadası’ndan 100 MW ithal etmek için iki yıllık bir deneme yürüttü; Endonezya’daki Pulau Bulan’da bulunan bir güneş enerjisi santralinden 100 MW eşdeğerinde, kesintisiz bir tedarik de denendi. ↩

9. Endonezya Cumhuriyeti Kabine Sekretaryası, “Indonesia, Singapore Sign Extradition Treaty” (setkab.go.id, erişim tarihi: Kasım 2026): önceki bir anlaşma 27 Nisan 2007’de Bali’deki Tampaksiring’de imzalanmış, ancak iki ülke de onaylamadığı için hiçbir zaman uygulanmamıştı; onay, Temsilciler Meclisi I. Komisyonu’nun Haziran 2007’de onaylamayı reddettiği Güvenlik İş Birliği Anlaşması’na bağlanmıştı. ↩

10. Endonezya Cumhuriyeti Kabine Sekretaryası, “Indonesia, Singapore Sign Extradition Treaty” (setkab.go.id, erişim tarihi: Kasım 2026): 25 Ocak 2022’de Bintan’da Yasonna H. Laoly ve K. Shanmugam tarafından imzalandı; yolsuzluk, kara para aklama, rüşvet, bankacılık suçları, uyuşturucu, terör ve terörün finansmanı dahil 31 suç türü; on sekiz yıl geriye dönük uygulama; “Three landmark agreements between S’pore and Indonesia take effect”, *The Star*, 22 Mart 2024: anlaşmalar “officially came into force on March 21”; suçluların iadesi anlaşması “can be retrospectively applied to crimes committed up to 18 years ago”. ↩

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

Disclaimer

This article is provided for general information only. It is based on publicly available sources as at its date of publication. These sources have not been independently verified against licences, regulatory registers or the records of the entities concerned. It is not legal, tax, financial or investment advice. Nor is it a recommendation to invest in, transact with or use the services of any entity mentioned. Law and regulation change frequently, so the content may be incomplete or outdated. To the fullest extent permitted by law, Dr Alexander Ressos and the publisher of SingaporeIQ exclude all liability for loss or damage arising from the use of or reliance on this article. Readers should obtain advice on their specific circumstances before acting or refraining from action.

Names and trademarks of the entities discussed belong to their owners and are used for identification only. Their mention implies no endorsement, affiliation or allegation of wrongdoing. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. Corrections and updates: contact@ressos.com.

© 2026 Dr Alexander Ressos. This article may be quoted with attribution to SingaporeIQ (SingaporeIQ.com). Reproduction in full and any commercial use require prior written consent. The Legal Terms at https://singaporeiq.com/legal-terms apply.

Author contact: Dr Alexander Ressos, TEP · contact@ressos.com